

In Romania, there are two types of Inventory: one of them is called Repertory and it provides a general classification of the elements of Intangible Cultural Heritage on the national territory and the other it called Inventory and it provides updated information on the elements included in the Repertory. Both the Repertory and the Inventory are in construction, but the element is enlisted in both documents as follows:

The element is included in the Romanian Repertory of Intangible Cultural Heritage, volume 1, București, 2009. In the electronic bilingual (Romanian and French) edition of the Repertory, available at the following link:

<http://cultura.ro/uploads/files/Repertoriulmaterial-I-2008.pdf>

There are references to the element (i.e references to different variants of Lad's Folk Dances, using local names for the element) chapter "Choreographic Folklore", pp.57-118 and 85-126.

The element is also included in the Inventory of Elements of Intangible Cultural Heritage in Romania, available on the site of the National Center for the Preservation and Promotion of Traditional Culture at the following link:

<http://www.centrul-cultura-traditionala.ro/Documente Html.aspx?ID=8257>

The excerpt from the Inventory regarding the element follows below, in English and Romanian versions:

Reçu CLT / CIH / ITH
Le 31 MARS 2014
N° 0242

INVENTARUL **national al elementelor vii de patrimoniu cultural imaterial**

I. Domeniul:

- Arte performative (Dansuri tradiționale)
- Practici sociale și evenimente festive

II. Elementul de patrimoniu cultural imaterial:

Jocul Fecioresc din România ("Fecioresc" Lad's Folk Dance in Romania)

Termen standard: Jocul Fecioresc din România

Denumiri locale/regionale: A Mutului, Apelul, Ardeleană feciorește, Bărbătesc, Bărbunc, Bătuta în trei, Bătută, Călușerul, Chimitelnicul, Feciorească, Fecioresc, Feciorește de bătă, Feciorește des, Feciorește rar, Haidăul, Rară, Roata feciorilor, Roata mare, Romana, Românește în ponturi, Rupta, Târnaveană, Târnaveancă, Tropotă, Soroc.

Areal de manifestare:

Jocul Fecioresc se practică în principal în Transilvania, unde îl regăsim în toate zonele etnofolclorice: Câmpia Transilvaniei, Valea Someșului, Valea Mureșului, Sudul Transilvaniei, Țara Năsăudului, Maramureș, Țara Oașului, Codru, Bihor, Țara Zarandului, Banat, atât în localitățile rurale cât și urbane. Performerii acestui dans pot fi locuitorii din comunitățile rurale și copiii lor, dar și orășeni, dintre care mulți provin de la sate, dar au migrat în mediul urban în timpul comunismului, pentru a lucra în industrie.

Enumerăm mai jos localitățile rurale și urbane cele mai însemnate în care se practică frecvent Jocul Fecioresc: com. Bogdan Vodă (jud. Maramureș); com. Bixad, orașul Negrești Oaș, Comuna Socond, (jud. Satu Mare); Comuna Borod (jud. Bihor); satul Giurtelecu Șimleului - com. Măeriște, (jud. Sălaj); satul Cerghid - com. Ungheni și satul Chimitelnic - com. Singer (jud. Mureș); satul Băgău - com. Lopadea Nouă (jud. Alba); com. Romos, satul Orăștioara de Jos - com. Beriu și satul Boiu - com. Rapoltu Mare (jud. Hunedoara); com. Monor și Sieut (jud. Bistrița Năsăud); satul Ticușu Nou com. Comana și com. Rupea (jud. Brașov); orașul Agnita (jud. Sibiu); com. Orțișoara și orașul Lugoj (jud. Timiș); satul Dretea - com. Mănăstireni, satul Soporul de Câmpie - com. Frata, satele Corușu, Popești, Mera - com. Baci, satul Bunești - com. Mintiul Gherlii, com. Aluniș, satele Valea Drăganului și Morlaca - com. Poieni, com. Ceanu Mare, com. Tritenii de Jos, satul Urca - com. Viișoara, com. Bonțida, com. Sic, orașul Gherla, Câmpia Turzii, Turda și Cluj Napoca (jud. Cluj), în total 38 de localități.

Descriere sumară:

Cu toate că jocurile feciorești, luate în parte, diferă de la o zonă folclorică la alta, ele au multe trăsături comune care le individualizează în raport cu alte tipuri de jocuri bărbătești din spațiul românesc.

Astfel, jocurile feciorești sunt jucate de feciori, de tineri căsătoriți și chiar de bătrâni.

La început, prin Jocul Fecioresc se făcea "apelul" (chemarea "jucăușilor"/ a celor dornici de dans) la joc. Necunoașterea lui știrbea foarte mult din prestigiul celui în cauză, iar o greșeală era penalizată: incompetentul trebuia să plătească băutura celorlalți feciori din joc. Cu timpul, divertismentul rezultat din întrecerea între flăcăi a devenit principala funcție a Jocului Fecioresc.

În prezent, putem afirma că acest joc este un fel de promenadă a feciorilor, o încălzire a lor pentru ceea ce va urma. Practic, Jocul Fecioresc era întotdeauna primul dintre jocuri.

Jocurile feciorești sunt jocuri de mare virtuozitate, în care elementele plastice și ritmul se îmbină armonios. Toate cuprind sărituri, bățai, bățai în contratimp, bățai în pinteni, iar una din caracteristicile care le diferențiază net de celelalte jocuri bărbătești din țara noastră este tehnica de lovire a segmentelor picioarelor cu palma. Acestor mișcări li se spune, în general, *ponturi* (o idee coregrafică proprie). Un *pont Fecioresc* cuprinde o serie de mișcări bine precizate, care se încheie cu o mișcare finală – concluzie (*cheie*). Când aceste ponturi se joacă în grup, ele sunt alternate cu așa zisele *plimbări* – mișcări mai simple (de obicei executate în deplasări laterale). Plimbările se fac din necesitatea de odihnă după ponturi, care cer un mare consum de energie. În toate aceste jocuri, dansatorii nu sunt prinși unul de celălalt, fie că sunt dispuși în coloană, semicerc, cerc ori repartizați liber în spațiu. Lipsa legăturii directe între jucători dă posibilitate individului să acționeze mult mai independent decât la oricare alt joc bărbătesc din țara noastră. Strigăturile, mai ales cele la comandă, nelipsite în dansurile din Transilvania, vin să întregească și să sublinieze acest conținut cinetic. De remarcat că numai în plimbări se strigă, pentru că ponturile sunt mai grele și solicită toată energia dansatorilor.

Jocurile feciorești sunt executate în ceată, fiind până la o oarecare limită o îmbinare dintre dansurile solistice cu caracter de întrecere și cele de grup, dar rezervând mâinilor un loc important în exprimarea coregrafică. Tehnica de lovire cu palmele pe segmentele picioarelor, ca o caracteristică esențială, este atestată documentar din secolul al XVIII-lea.

Termenul de "ceată", pentru a-i denumit pe executanții Jocului Fecioresc, este justificat prin aceea că, într-o arie mai largă, cea mai mare parte a dansurilor din această categorie este strâns legată de ceata feciorilor, ceata călușarilor sau chiar și a mascaților. Disponerea dansatorilor în cadrul formației de ceată cunoaște forme multiple: cerc, semicerc, șir, linie sau flanc.

În anumite împrejurări, la petreceri și nunți, jocurile feciorești sunt executate și individual, sub formă de întrecere. Mai mult, bunii jucători au figurile lor, care sunt care de care mai dificile, pentru a nu putea fi imitate de ceilalți. În execuția lor, aceste jocuri au căpătat un caracter organizat în cadrul jocului duminical și al cetelor.

Jocurile feciorești, după cum le caracterizează Constantin Costea în 1988, sunt manifestări coregrafice de mare virtuozitate, în desfășurarea cărora plastica mișcărilor și ritmul se îmbină organic în forme aproape desăvârșite. Ele cuprind o largă gamă de mișcări cu caracter athletic care incumbă o armonie somatică (întregul corp în mișcare coordonată) aproape perfectă: sărituri mari, flexiuni adânci, diferite bățai pe sol, bățai în pinteni, elemente acrobatică, toate acestea executate cu amplitudine mare.

În stabilirea tipurilor de Fecioresc un rol important îl au: aspectele morfologice, aspectele spațiale, temporale (structura metro-ritmică – felul cum se țese mișcarea pe muzică), uneori ținuta, tehnica de joc, unele grupări de elemente tehnice specifice fiecărui tip în parte și elementele dinamice, deoarece în dans, ca și în natură, mișcarea, ritmul și forța sunt legate în mod organic și nu pot fi despărțite.

Documentele cu privire la trecutul istoric al Jocului Fecioresc cuprind diferite însemnări făcute de călătorii străini care au vizitat țara sau diferite mențiuni cu caracter ocazional, începând din sec. al XVI-lea.

Cele mai vechi jocuri feciorești sunt cele care se desfășoară în cerc, cu mers în sensul invers acelor de ceasornic, după strigături la comandă, jocuri cu bătă, care au un conducător (vătaf) – cel mai bun dansator, iar jocurile sunt neconcordante cu melodia.

În alte descrieri, Jocul Fecioresc apare ca joc solistic bazat pe sărituri, lăsări pe vine, iar uneori dansatorii au și săbii în mână.

Iată o primă descriere a unui joc asemănător cu acelea feciorești, făcută în 1543 de Stelian Gherlach într-un jurnal de călătorie: *coborând din cetate (e vorba de cetatea Poszoni) am privit la jocul românesc. Jucătorul își mișca brațele într-un mod ciudat, își ridică când mâna, când piciorul, uneori umbla drept, apoi se pleca la pământ și orice pas sau săritură făcea, le însoțea cu strigături, dacă se obosea chema pe cel mai de aproape ca sa-i ia locul.*

În anul 1622, istoricul maghiar Nicolay Isthvánfi face o altă descriere a unui Joc Fecioresc din Transilvania, relatând despre Jocul ciobănesc ardelenesc dansat de poetul Balassa Balint la curtea împăratului Rudolf al II-lea, cu ocazia încoronării acestuia la 25 septembrie 1572. În majoritatea documentelor, începând cu mențiunea scriitorului maghiar P. Melius la 1567, denumirea cea mai frecventă a acestui tip de joc este *haidutanc (dans haiduc)*.

În secolul al XVII-lea, în Imperiul austro-ungar încep recrutări masive. Pe lângă mijloacele de constrângere obișnuite, pentru ca tinerii să fie mai ușor atrași în armată, se folosește și sistemul de recrutare cu joc. Această manifestare cu caracter ceremonial a luat numele de *Werbunc*, de la cuvântul german *Werbung* (recrutare). În cadrul *Werbuncului*, fiecare naționalitate a imperiului executa jocurile sale bărbătești specifice.

Într-un document românesc din Banat, datând din secolul al XVII-lea, găsim numele a două dansuri românești, dintre care unul, *Epureasca* (menționat și în latinește: *Saltus haidonicus*), se presupune a fi o formă de *haidu tanc*. Pe Valea Mureșului, se găsește și astăzi un joc numit *Haidău*, termenul putând fi explicat prin moștenirea numelui inițial al dansului pe cale orală. În forma actuală, el este jucat și cu fete, fiind compus din trei părți: *Ponturi* (figuri bărbătești), *Purtată cu fete* și *Ponturi cu sprijin*.

În cartea sa din 1781, *Die Geschichte des Transalpinischen Daciens*, Joseph Sulzer dă o descriere amănunțită a unor jocuri numite de el *ardelenești mocănești sau cătănești: Aproximativ șase sau mai mulți tineri sau ciobani, sprijiniți pe bătele lor, sar peste ciomege, executând în același tempo anumiți pași ritmici grei, care par a nu corespunde cadenței, sărind în cerc fără să-și dea vreodată mâinile și scoțând din când în când din pieptul lor un chiot.*

O descriere a Jocului Fecioresc din comuna Șona apare la A. de Gerando, în cartea sa *La Transilvanie et ses habitants* (Paris 1845). Autorul consideră acest joc foarte „sălbatic” și reține că are mai multe părți: prima este o plimbare a perechilor în cerc, încheiată cu trecerea fetelor pe sub mână, iar a doua este formată din ponturi feciorești executate în centrul cercului. În timpul acesta fetele, ținându-se de mână, execută o plimbare în cerc. Ultima parte este o învârtită rapidă a perechilor, în care fata execută piruete singură sau pe sub mâna băiatului.

La mijlocul secolului al XIX-lea, pe fondul emancipării naționale, cărturarii ardeleni încep să aibă preocupări de etnografie și artă populară. În acest context, se compun dansuri de salon pe motive coregrafice populare: *Romana*, *Banul Mărăcine*, *Bătuta sau Romanul*, ultimele două fiind creația lui Ștefan Emilian (*Romanul* a luat naștere în 1851, pe baza figurilor învățate de autor de la doi călușari din Lunca-de-Arieș, Ion Călușarul și Ștefan Cicudeanu). Toate aceste dansuri de inspirație populară, dar născute în salon, au pătruns cu timpul (mai ales prin învățători) în *Hora satului*, ajungând să se integreze în repertoriul sătesc.

În secolul al XX-lea Jocul Fecioresc este discutat pe larg de G.T.Niculescu-Varone (*Jocuri românești necunoscute*, 1930) și C. I. Flințiu (*Coregrafie românească*, 1936). Contribuțiile cele mai recente sunt semnate de Anca Giurchescu și Sunni Bloland (1995) și Zamfir Dejeu (2000). În prezent, experții etnocoreologi caută, cu ajutorul informațiilor luate în special de la bătrâni, să stabilească, pe cât posibil, drumul pe care l-au parcurs jocurile de tip Fecioresc în ultimii 80-100

de ani. Acest lucru este posibil și prin analiza structurală a lor la modul general și/ sau particular astfel încât însușirile comune să permită formularea unor concluzii stilistice.

Practicanții: sunt bărbați, feciori și copii. În practicarea jocului, se observă o îmbinare între jocurile solistice cu caracter de întrecere și cele de grup (de ceată). Termenul de "ceată" este justificat prin aceea că, în anumite localități din aria lor de răspândire, cea mai mare parte a dansurilor din această categorie este strâns legată de ceata feciorilor, ceata călușarilor sau chiar și a mascașilor. Cetele au un număr variabil de membri.

Categorie de vârstă: între 5 și 70 de ani

Sexul: Masculin

Categorie socioprofesională: diverse categorii socioprofesionale

Naționalitatea: română, maghiară și rromă

Starea actuala a elementului:

În prezent, Jocul Fecioresc se practică în toate localitățile din Transilvania. Fiecare localitate, oricât de mică, își are „jucăușii” ei și muzicanții ei. Mai mult, în localitățile unde se mai face jocul duminical și de sărbători - sudul Transilvaniei, Țara Năsăudului, Maramureș, Oaș - Feciorescul este învățat și de copiii care asistă la joc. De asemenea, atât copiii, cât și maturii sunt organizați în grupuri folclorice și participă la diferite activități culturale, locale, județene și chiar naționale. La oraș, unele ONG-uri se ocupă de inițierea unor manifestări de dans popular de tip „Hora satului”. Ungurii organizează în timpul verii, tot prin ONG-uri, cursuri de dans tradițional. Rromii învață jocul în mod spontan.

Jocul Fecioresc din Transilvania este valorificat și de ansamblurile profesioniste din toată România.

La Cluj-Napoca există un Festival al Jocului Fecioresc din Transilvania care se află la a 29-a ediție (vezi Festivalul jocului Fecioresc din Transilvania, Cluj-Napoca – 1991, "Anuarul Arhivei de Folclor" VIII-XI, 1987-1990, pag. 293-297).

Masuri de salvagardare/protejare:

1) Cadru legislativ

Prin Ordinul de Ministru nr.2436/8.07.2008 se aprobă Programul național de salvagardare, protejare și punere în valoare a patrimoniului cultural imaterial iar prin Ordinul de Ministru nr.2491/27.11.2009, Regulamentul de acordare a titlului de Tezaur Uman Viu. Comisia Națională pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial, subordonată Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, a realizat primul volum al Repertoriului Patrimoniului cultural imaterial din România, publicat în ediție bilingvă, română-franceză, în 2009, reeditat în 2012 și cuprinzând referiri la diferite variante ale Jocului Fecioresc (vezi cap. Folclor coregrafic).

2) Contribuția instituțiilor

Institutul „Arhiva de Folclor a Academiei Române”, Cluj-Napoca, Universitatea București, Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”- Academia Română, Muzeul Național al Țăranului Român, Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti, Muzeul Etnografic al Transilvaniei, Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, Centrele Județene pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale din județele Cluj, Bistrița Năsăud, Sălaj, Maramureș, Satu Mare, Bihor, Alba, Mureș, Sibiu, Hunedoara au colaborat pentru

actualizarea datelor din arhive cu privire la Jocul Fecioresc din Transilvania, realizând cercetări de teren, în parteneriat, în mai multe localități din toată Transilvania, în perioada 1988 - 2013.

Institutul „Arhiva de Folclor a Academiei Române”, Cluj-Napoca, a organizat conferințe despre Jocul Fecioresc din Transilvania, iar cercetătorul Zamfir Dejeu a publicat în anuarul Institutului un studiu despre *Feciorescul des*, jucat de români, unguri și țigani. Acest studiu a fost susținut în anul 2007 și în cadrul simpozionului ICTM ce a avut loc la Cluj Napoca. Un alt studiu important este și *Feciorește-românește, un dans distinct din zona Huedin-Cluj*, semnat, de asemenea, de Zamfir Dejeu („Anuarul Arhivei de folclor”, tom XII-XIV, Cluj-Napoca, 1993 pag. 246- 256).

3) Contribuția organizațiilor nonguvernamentale

Asociațiile folclorice *Tradiții* și *Someșul Napoca* organizează lunar, în zile în care nu se ține post, „Jocul duminical” unde se joacă toate tipurile de Fecioresc. Asociația Culturală „*Junii Cetății*” Rupea, BV, Fundația Culturală *ETHNIKA*, Lopadea Nouă, AB organizează vara cursuri de dans tradițional.

4) Contribuția comunităților și a indivizilor

În cadru familial, Feciorescul se moștenește de la părinți și bunici. Există familii la care li se duce vestea că sunt familii de „mari jucăuși” și astfel acest joc, ca și altele de fapt, se perpetuează.

În unele localități, comunitățile au colaborat foarte bine cu experții în patrimoniu cultural imaterial de la Institutele de cercetare și Centrele județene pentru promovarea și conservarea culturii tradiționale.

Astfel, cercetătorul Zamfir Dejeu de la Institutul „Arhiva de folclor a Academiei Române” Cluj Napoca, expert etnocoreolog, a cercetat Jocul Fecioresc din Transilvania, l-a inventariat, l-a arhivat, l-a descris cu toate tipurile lui, în funcție de ritm și tempo, l-a notat în sistemul Romanotation și Labanotation și l-a publicat în volumul *Dansuri tradiționale din Transilvania(Tipologie)*, având ca anexă un DVD.

Au contribuit la această inventariere și primarii localităților reprezentative pentru Jocul Fecioresc (menționate mai sus), cadrele didactice, preoții și cei mai buni „jucăuși” care au avut și au un rol important în menținerea Feciorescului, contribuind astfel la menținerea tradiției locale moștenite de fiecare.

5) Măsurile de salvagardare/ protejare preconizate includ:

- modernizarea arhivelor naționale de folclor și etnologie cu privire la Jocul Fecioresc
- continuarea anchetelor de teren pentru actualizarea informației cu privire la Jocul Fecioresc
- constituirea unei baze naționale de date cu regiunile și localitățile reprezentative pentru anumite tipuri de Fecioresc
- organizarea de colocvii între specialiști pe tema valorii dansului tradițional
- elaborarea și publicarea de studii de specialitate despre Jocul Fecioresc din România

Colectarea datelor, implicarea comunității si consimțământul:

Autoritățile publice au fost de acord cu propunerea de candidatură a Jocului Fecioresc din România pentru Lista Reprezentativă a patrimoniului cultural imaterial al UNESCO și s-au

semnat acorduri oficiale cu primăriile comunelor reprezentative și cu asociațiile culturale nominalizate pentru practicarea Feciorescului. Membrii comunităților recunosc viabilitatea Jocului Fecioresc și valoarea acestuia ca parte a patrimoniului cultural imaterial local și ca atare, sprijină și inițiază acțiuni de conservare și promovare a variantelor locale ale jocului. Astfel, ei au participat la conferințele și *training*-urile organizate de diverse instituții în cadrul procesului de nominalizare, identificând caracteristicile și trăsăturile locale și actuale ale Jocului Fecioresc.

Observatii: Jocul Fecioresc din România este propus pentru înscrierea pe Lista reprezentativă a patrimoniului cultural imaterial pentru sesiunea UNESCO din noiembrie, 2015.

Completat:

Numele si prenumele: Dr. Zamfir Dejeu cercetător științific I la Institutul „Arhiva de folclor a Academiei Române” filiala Cluj Napoca și Dr. Ioana-Ruxandra Fruntelată, Conf. univ., Departamentul Studii Culturale, Facultatea de Litere, Universitatea din București.

Data: 14 octombrie 2013

National Inventory of Active Intangible Cultural Heritage Elements - excerpt -

I. Domain:

- Performative arts – traditional dances
- Social practices and festive events

II. The element of intangible cultural heritage:

Jocul Fecioresc din România (Lad's Folk Dances in Romania)

Standard name of the element: Jocul Fecioresc din România

Local/ regional names of the element: A Mutului, Apelul, Ardeleană feciorește, Bărbătesc, Bărbunc, Bătuta în trei, Bătută, Călușerul, Chimitelnicul, Feciorească, Fecioresc, Feciorește de bătă, Feciorește des, Feciorește rar, Haidăul, Rară, Roata feciorilor, Roata mare, Romana, Românește în ponturi, Rupta, Târnăveană, Târnăveancă, Tropotă, Soroc.

Geographical location and range of the element:

Lad's Folk Dances are practised mainly in Transylvania, in villages and towns in the following ethnographic-folkloric zones: Plain of Transylvania, Someș Valley, Mureș Valley, South of Transylvania, Năsăud Land, Maramureș, Oaș Land, Codru, Bihor, Zarand Land, and Banat. Performers of the dances are men: villagers and their children but also town inhabitants, most of them having migrated from villages to towns during the communist regime in order to get employment in factories.

We enlist below the 38 rural and urban settlements where Lad's Folk Dances are frequently practised: commune Bogdan Vodă (Maramureș county); commune Bixad, town Negrești Oaș, commune Socond, (Satu Mare county); commune Borod (Bihor county);village Giurtelecu Șimleului - commune Măeriște (Sălaj county); village Cerghid - commune Ungheni and village Chimitelnic - commune Singer (Mureș county); village Băgău - commune Lopadea Nouă (Alba county); commune Romos, village Orăștioara de Jos - commune Beriu and village Boiu - commune Rapoltu Mare (Hunedoara county); commune Monor and Sieut (Bistrița Năsăud county); village Ticușu Nou commune Comana and commune Rupea (Brașov county); town Agnita (Sibiu county); commune Orțișoara and town Lugoj (Timiș county); village Dretea - commune Mănăstireni, village Sopor de Câmpie - commune Frata, villages Corușu, Popești, Mera - commune Baci, village Bunești - commune Mintiul Gherlii, commune Aluniș, villages Valea Drăganului and Morlaca - commune Poieni, commune Ceanu Mare, commune Tritenii de

Jos, village Urca - commune Viișoara, commune Bonțida, commune Sic, towns Gherla, Câmpia Turzii, Turda and Cluj Napoca (Cluj county).

Brief description:

Although Lad's Folk Dances are different in different folkloric areas, they also have several common features that distinguish them among other types of Lad's dances in Romania.

Lad's Folk Dances can be performed by young men, by newly-married men and even by old men.

At first, Lad's Folk Dances served as a kind of "call" addressed to those eager to enter the dance. Not knowing this first dance was greatly prejudicial to someone's prestige in the group and any mistake would be sanctioned by asking the incompetent to buy drinks for the other dancers. In time, Lad's Folk Dances have acquired the main function of skill competition among young men, which is entertaining for dancers and audience alike. At present, the dance is a kind of "promenade" for young men, a warming up for what is to come. At any rate, Lad's Folk Dance has always been the first dance.

"Fecioresc" is a virtuosity dance, displaying a harmonious combination of plastic elements and rhythm. Some characteristic moves are leaps, slapping one's legs, contretemps slapping, spur clicking. The feature that clearly distinguishes this category of dances from all the others in Romania is the technique of slapping one's legs during the dance. This move is usually called "point" (Romanian "pont") and implies an original choreographic idea. A "Fecioresc point" includes a series of precise moves ending with a final move called "key" (Romanian "cheie"). When "points" are performed in group, they alternate with the so-called "walks" (Romanian "plimbări"), which are simpler moves, usually performed during lateral step sequences. Walks serve as resting time after doing the points, which are physically demanding. During performance, dancers do not touch each other, while they arrange in column, semicircle or circle formation or in no formation at all. The lack of connection between dancers allows them to move freely as in no other Romanian folk dance. Short dance commands (Romanian "strigături"), typical for Transylvanian dances, complete and highlight the kinetic content. Dancers use the calls only during walk, as points demand all their energy and are performed without calls.

Lad's Folk Dances are performed in group and they can be considered as a combination of competition solo dances and group dances in which arms are fully used for choreographic expression. The technique of slapping different leg segments was recorded in documents of the 18th century.

The term of “group” (Romanian “ceată”) is applied to performers of Lad's Folk Dances because most dances of this type are connected to the ritual groups in villages: young Lad's group, the călușari (Hobbyhorse men) group or the group of masked men. Group dancers can observe differently shaped formations: circle, semicircle, row, line or flank.

In certain circumstances, for example during parties or weddings, Lad's Folk Dances are performed solo and causes competition among men. Skilled performers have their moves, so difficult that the others could not imitate them. In time, the dance has been organized and integrated in contexts such as the Sunday dance or young Lad's group activities.

Constantin Costea characterized Lad's Folk Dances in 1988 as follows: “Fecioresc type of dance is a choreographic display of virtuosity, combining plastic moves and rhythm almost perfectly. They include a wide range of athletic moves, implying somatic harmony (the whole body parts in coordinated move): leaps, bendings, various foot beating, spur clicking, acrobatic elements, all performed with high amplitude.”

For classifying different types of “Fecioresc”, experts use morphologic aspects, space and time aspects (rhythmic and metrical – i.e. relation of moves to music), sometimes posture, performing technique, some technical elements characteristic to different types and dynamic elements as in dance as well as in nature move, rhythm and force are tightly linked and cannot be separated.

Documents regarding the past of Lad's Folk Dances include several accounts of foreign travellers who visited Romania or other occasional notes dating back to the 16th century.

The oldest type of “Fecioresc” is the one performed in circle formation and including counterclockwise walking, command calls, club dancing. This type of dance group has a leader (Romanian “vătaf”) who is the best dancer and dance moves are not concordant to melody.

In other descriptions, “Fecioresc” is a solo dance with leaping, squatting and sometimes dancing with swords in hands.

Stelian Gherlach described a dance similar to “Fecioresc” in his travel journal of 1543: “Getting out of the fortress [Poszoni fortress] I watched the Romanian dance. The dancer would move his arms in a strange way, raising now his arm and then his leg, sometimes he would stand stiff and then he would bend to the ground and any step or leap he would take he would accompany it with calls and when he would get tired he would summon the one next to him to replace him”.

The Hungarian historian Nicolay Isthvánfi provided another description of a Lad's Folk Dances from Transylvania in 1622, writing about the Transylvanian Shepherd Dance performed by the

poet Balassa Balint at the court of emperor Rudolf the second, on his coronation day, on the 25th of September, 1572. This type of dance is most frequently called “haidutanc” (dance of hajduk) in early documents beginning with 1567, when the Hungarian writer P. Melius mentioned it by that name.

Massive recruitment began in the Austrian-Hungarian Empire in the 17th century. Besides usual constraints, dance was employed in order to entice young men to join the army. This ceremonial of recruitment by dancing was called “Werbunc” (German word for “recruitment”). During Werbunc, each nationality of the empire would perform their own men dances.

A Romanian 17th century document from Banat mentions two Romanian dances, “Epureasca” (with a Latin equivalent: “Saltus haidonicus”), which is allegedly a type of “haidu tanc”. A dance called “Haidău” is still performed on the Mureş Valley and the name can be explained by the phonetic evolution of “haidu tanc” in orality. At present, that dance can also be performed by young women and it has three sequences: “Points” (male moves), “Carried along with girls” and “Points with support”.

In his 1781 book, “Die Geschichte des Transalpinischen Daciens”, Joseph Sulzer provides a detailed description of several dances he names “Transylvanian for shepherds or for soldiers”: “Approximately six or more young men or shepherds, propped against their clubs jump over them performing in the same tempo some difficult rhythmic steps, which seem not to agree to the beat. They leap in a circle but never join hands and from time to time they call out loud.”

A. de Gerando describes the Lad's Folk Dances in commune Şona in his book “La Transilvanie et ses habitants” (Paris 1845). The author considers the dance to be very “savage” and notices it has several sequences: the first is a walk of pairs in a circle, ended by boys raising their arms to let girls pass underneath and the second consists in several young men points performed inside the circle. The last sequence is a fast spin of pairs during which the girl pirouettes by herself or passing underneath her partner's arm.

By the middle of the 19th century, in the context of national emancipation, Transylvanian scholars get concerned with ethnography and folk art. As a result, ballroom dances are composed including folk choreographic motifs: “Romana”, “Banul Măracine”, “Bătuta” or “Romanul”, the last two being created by Ştefan Emilian (“Romanul” was created in 1851, based upon moves learned by the author from two “căluşari” - Hobbyhorse men named Ion Căluşarul and Ştefan Cicudean, both from Lunca-de-Arieş). In time, all these dances of folk inspiration but composed in ballrooms penetrated folk dancing environment and were brought to the “village round dance” (Romanian “Hora satului”) especially by primary school teachers.

Later on, Lad's Folk Dances were approached by scholar G.T.Niculescu-Varone in his 1930 work "Unknown Romanian dances" and by

C. I. Flințiu ("Romanian Choreography", 1936). The most recent scientific contributions are signed by Anca Giurchescu and Sunni Bloland (1995) and by Zamfir Dejeu (2000). At present, expert ethnochoreologists try to collect information especially from old men in order to understand the evolution of Lad's Folk Dances in the last 80-100 years. In that respect, structural analysis of dances is useful as it reveals common features that can lead to stylistic conclusions.

Bearers and Practitioners: men, young men and children. The practice of the dance combines solo competition dances and group ("ceată") dances. The use of the term "ceată" is justified by the fact that in many parts of the spreading area, the element is practised as part of the activity of a group (young Lad's group, "călușari"/ Hobbyhorse men group or masked men group). The groups have variable number of members.

Age category of bearers and practitioners: approximately aged between 5 and 70

Sex: Male

Social-professional category: variable

Nationality: Romanian, Hungarian, Rroma

Present state of the element:

At present, Lad's Folk Dances are practised all over Transylvania. Each village however small has its dancers and music players. Moreover, in villages where festive dance and Sunday dance is still practised – in zones as the south of Transylvania, Năsăud Land, Maramureș, Oaș – children would learn the dance while watching it. At the same time, children and grown-ups alike are organized in folk groups and they take part in cultural activities at local, county or even national level. In towns there are NGOs that initiate folk dance events of the tipe "Village round dance" (Romanian "Hora satului"). Hungarian NGOs organize summer traditional dance courses. Rroma learn the dance spontaneously.

Lad's Folk Dances are also part of the repertory of professional assemblies throughout Romania.

A Festival of Lad's Folk Dances in Transylvania organized in Cluj-Napoca has reached the 29th edition (see "Festivalul jocului Fecioresc din Transilvania", Cluj-Napoca – 1991, "Anuarul Arhivei de Folclor" VIII-XI, 1987-1990, pp. 293-297).

Safeguarding/ Protection measures

1) Legislation

By Minister Order no.2436/07.08.2008 the National Programme of Safeguarding, Protection and Promotion of Intangible Cultural Heritage was approved and by Minister Order no.2491/11.27.2009, the Regulation for Granting the Living Human Treasure was approved. The National Commission for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage subordinated to the Ministry of Culture drafted the first volume of the Repertory of the Intangible Cultural Heritage in Romania, published in Romanian – French edition in 2009, re-issued in 2012 and including references to different variants of Lad's Folk Dances (see chapter "Choreographic Folklore").

2) Contribution of institutions

The Institute "Folklore Archive of the Romanian Academy" in Cluj-Napoca, the University of Bucharest, „Constantin Brăiloiu” Institute of Ethnography and Folklore, Romanian Academy, The National Museum of Romanian Peasant, "Dimitrie Gusti" National Village Museum, The National Centre for Protection and Promotion of Traditional Culture, County Centres for Protection and Promotion of Traditional Culture from counties Cluj, Bistrița Năsăud, Sălaj, Maramureș, Satu Mare, Bihor, Alba, Mureș, Sibiu, Hunedoara have collaborated to update archive data regarding Lad's Folk Dances and they organized field researches all over Transylvania in the period during 1988-2013. The Institute "Folklore Archive of the Romanian Academy" in Cluj-Napoca organized conferences on Lad's Folk Dances in Transylvania and researcher Zamfir Dejeu published in the academic periodical of the institution a study on the "Feciorescul des/ Fast Fecioresc" performed by Romanians, Hungarians and Roma. The study was also presented in 2007 at a scientific symposium in Cluj Napoca. Another important study is "Feciorește-românește, un dans distinct din zona Huedin-Cluj", also signed by Zamfir Dejeu („Anuarul Arhivei de folclor”, tom XII-XIV, Cluj-Napoca, 1993 pp. 246- 256).

3) Contribution of nongovernmental organizations

The Folkloric Associations "Tradiții" and "Someșul Napoca" organize "The Sunday dance" on a monthly basis in days when Orthodox Christians don't fast. During this event, all types of "Fecioresc" are performed. The Cultural Association „Junii Cetății" from Rupea, Brașov county

and ETHNIKA Cultural Foundation from Lopadea Nouă, Alba county organize summer traditional dance courses.

4) Contribution of communities and individuals

Lad's Folk Dances are inherited from grandparents and parents in families in Romania. There are quite famous families for their dancing skills and that is an identity marker that helps perpetuating the dance.

Some communities have been constantly collaborating with ICH experts from research institutes and County Centres for Protection and Promotion of Traditional Culture. For example, researcher ethnocoreologist Zamfir Dejeu working at the Institute "Folklore Archive of the Romanian Academy" in Cluj-Napoca inventoried, archived and described in detail "Fecioresc" Lad's Dance in Transylvania publishing the results of his researches in the volume "Dansuri tradiționale din Transilvania(Tipologie)/ Traditional Dances in Transylvania. Typology", with an annexed DVD. During his work, he was assisted permanently by officials, teachers, priests and "Fecioresc" performers from the representative communities, who also played an important role in maintaining the local dance traditions.

5) Safeguarding/ protection measures include:

- updating national archives of ethnology and folklore regarding Lad's Folk Dances in Romania
- pursuit of field investigation in order to update information on Lad's Folk Dances in Romania.
- initiation of a national data base including representative regions and communities for performing different types of Lad's Folk Dances.
- organizing conferences to debate traditional dances
- publishing scientific studies on Lad's Folk Dances in Romania.

Collecting data, community involvement and agreement:

Public authorities have agreed with the proposal of submitting the candidature of Lad's Folk Dances in Romania for nomination on the Representative List of Intangible Cultural Heritage of UNESCO and official agreements were signed by mayors of representative administrative-territorial units and by cultural associations involved. The members of the representative communities acknowledge the viability of Lad's Folk Dances in Romania and the value of this element as part of their local intangible cultural heritage and they support and initiate activities aiming to protect and promote the local variants of the element. They have taken part in

conferences and trainings organized by several institutions during the nomination process and they have identified local and present characteristics of Lad's Folk Dances .

Observations: Lad's Folk Dances in Romania is an element proposed for inscription on the Representative List of Intangible Cultural Heritage of UNESCO for UNESCO session in november 2015.

Filled in by:

Zamfir Dejeu, Ph.D., senior scientific researcher at the Institute "Folklore Archive of the Romanian Academy" in Cluj-Napoca

Ioana-Ruxandra Fruntelată, Ph.D., Associate Professor, Department of Cultural Studies, Faculty of Letters, University of Bucharest

Date: October 14, 2013